

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПОДІЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЗА РІВНЕМ ГЛИБИНИ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА НИХ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Базарник Остап-Павло Романович

здобувач вищої освіти Інституту економіки і менеджменту
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Провадження господарської діяльності потребує наявності різних видів ресурсів [1, 2], які можуть бути поділено на виробничі, фінансові та інформаційні [3–5]. Зокрема щодо фінансових ресурсів, то вони необхідні для набуття інших видів економічних ресурсів [6–9] та, відповідно, для досягнення поставлених підприємствами стратегічних цілей діяльності [10–13], зокрема підвищення величини їх ринкової вартості [14, 15]. Водночас, залучення підприємствами фінансових ресурсів може бути ускладнено високим рівнем ризикованості господарської діяльності [16–19], а також дією інших чинників, що визначають величину фінансового потенціалу фірм [20–23]. До таких чинників варто віднести і фінансову стійкість підприємств [24, 25]. Тому її діагностування є важливою передумовою для складання обґрунтованої стратегії утворення фінансового потенціалу суб'єктів бізнесу. Своєю чергою, таке діагностування може відбуватися на засадах вимірювання рівня глибини фінансової кризи на підприємствах.

Необхідно відзначити, що оцінювання фінансової стійкості підприємства ($P_{фсн}$) може виконуватися із застосуванням такої формули:

$$P_{фсн} = \frac{H_n}{H_m}, \quad (1)$$

де:

H_n – прогнозна річна величина надходжень, яку економічний суб'єкт може використати з метою погашення та обслуговування узятих позик;

H_m – мінімально потрібна річна величина надходжень, що будуть використані для виконання наявних у економічного суб'єкта боргових зобов'язань.

Тоді рівень глибини фінансової кризи на підприємстві ($P_{зфк}$) може бути оцінено за такою формулою:

$$P_{зфк} = P_{фсн} - 1. \quad (2)$$

Враховуючи конструкцію показника (2), можна стверджувати, що його від'ємні значення свідчатимуть про недостатній рівень фінансової стійкості досліджуваного підприємства. Тому з'являється можливість, використовуючи індикатор (2), здійснити якісну градацію підприємств за рівнем глибин фінансової кризи на них. Ця градація передбачатиме виділення таких груп суб'єктів господарювання, як:

1) підприємства з високим рівнем кредитоспроможності та відсутністю ознак можливого настання у них, принаймні у короткостроковому часовому проміжку, стану фінансової кризи (до цього класу належатимуть підприємства із тими

значеннями показника (2), які перевищують 0,5);

2) підприємства із середнім рівнем кредитоспроможності та відсутністю ознак можливого настання у них, принаймні у короткостроковому часовому проміжку, стану фінансової кризи (до цього класу належатимуть підприємства зі значеннями показника (2), які знаходяться у проміжку від 0,25 до 0,5);

3) підприємства із недостатнім рівнем кредитоспроможності (щодо можливості отримання додаткових достатньо великих обсягів позикових коштів) та наявністю симптомів можливого настання фінансової кризи (до цього класу належатимуть підприємства зі значеннями показника (2), які знаходяться у проміжку від 0 до 0,25);

4) підприємства із незадовільним рівнем кредитоспроможності (щодо можливості отримання додаткових позикових коштів) та наявністю симптомів помірної фінансової кризи (до цього класу належатимуть підприємства зі значеннями показника (2), які знаходяться у проміжку від -0,25 до 0);

5) підприємства із незадовільним рівнем кредитоспроможності (щодо можливості отримання додаткових позикових коштів) та наявністю симптомів гострої фінансової кризи (до цього класу належатимуть підприємства зі значеннями показника (2), які знаходяться у проміжку від -0,5 до -0,25);

6) підприємства із незадовільним рівнем кредитоспроможності (щодо можливості отримання додаткових позикових коштів) та наявністю симптомів вкрай глибокої фінансової кризи (до цього класу належатимуть підприємства зі значеннями показника (2), які є меншими -0,5).

Пропонована градація підприємств за рівнем глибини їх фінансової кризи може бути використана при розробленні заходів з антикризового фінансового управління.

Список використаних джерел:

1. Козик, В. В., Ємельянов, О. Ю. & Політанська, О. Л. (2009). Визначення чутливості інвестиційної ефективності до зміни ефектоутворюючих факторів виробництва інноваційної продукції. Інвестиції: практика та досвід, (3), 6–9.
2. Петрушка, Т. О. (2011). Діагностика ресурсного забезпечення та обґрунтування доцільності впровадження на підприємстві ресурсозберігаючих технологій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка», (698), 255–261.
3. Ємельянов, О. Ю. (2019). Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання: [монографія]. Львів: Національний університет «Львівська політехніка».
4. Ємельянов, О. Ю. & Курило, О. Б. (2009). Ефективність використання виробничих ресурсів підприємства та їх вплив на експлуатаційні витрати. Схід. Аналітично-інформаційний журнал, (8), 63–67.
5. Петрушка, Т. О. (2013). Оцінювання економічної ефективності ресурсозберігаючого розвитку промислових підприємств (дис. ... канд. екон. наук). НУ «Львівська політехніка». Львів, Україна.
6. Висоцький, А. Л. (2014). Види, чинники та об'єкти управління збутовим потенціалом машинобудівного підприємства. Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць, (24.7), 315–323.
7. Ємельянов О. Ю., Висоцький, А. Л. & Петрушка, Т. О. (2016). Діагностування достатності обсягів збутової діяльності промислових підприємств. Науковий вісник НЛТУ України, (26.6), 102–108.
8. Лорві, І. Ф. (2012). Стратегічні детермінанти збутової політики на ринку уніфікованої продукції. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика», (749), 557–560.
9. Савельєв, В. В. (2011). Стратегія глобальної маркетингової діяльності та етапи формування. Інвестиції: практика та досвід, (9), 70–72.

10. Харченко, В. А. (2014). Механізм формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства. Економіка промисловості, (4 (68)), 97–104.
11. Баранович, А. М. (2014). Теоретико-методичні засади формування стратегій розвитку підприємства. Вісник ХДУ, (2), 77–81.
12. Македон, В. В. (2013). Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. Теоретичні і прикладні аспекти економіки та інтелектуальної власності, (1(1)), 369–373.
13. Шавшин, О. С. (2017). Стратегія інноваційного розвитку підприємства. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Сер.: Економічні науки, (3(25)), 167–171.
14. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Лесик, Л. І. (2020). Особливості оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств з використанням показника їх ринкової вартості. ЛОГОС. Мистецтво наукової думки, (10), 18–21.
15. Лесик, Л. І., Петрушка, Т. О. & Ємельянов, О. Ю. (2020). Ринкова вартість як один з індикаторів формування і оцінювання економічного потенціалу підприємств. ЛОГОС. ОНЛАЙН.
16. Вербицька, Г. Л. (2004). Оцінка економічного ризику. Актуальні проблеми економіки, (4), 129–136.
17. Ємельянов, О. Ю. (2020). Оцінювання рівня ризикованості господарської діяльності підприємств агропромислового комплексу. Агросвіт, (19–20), 3–9.
18. Мищишин, О. Л., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2020). Утворення агропромислового кластеру як спосіб зниження ризикованості господарської діяльності його учасників. Агросвіт, (17–18), 77–84.
19. Попова, Г. Ю. (2016). Формування стратегії ризикозахисту інжинірингової фірми. Вісник економічної науки України, (2), 157–161.
20. Кунцевич, В. О. (2005). Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. Актуальні проблеми економіки, (1(43)), 68–75.
21. Левченко, Н. М. (2012). Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. Інвестиції: практика та довід, (2), 114–117.
22. Маринич, І. А. (2010). Сучасні підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. Науковий вісник НЛТУ України, (20.1), 105–108.
23. Турчак, В. В. (2014). Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений, (8(11)), 49–52.
24. Гапак, Н. М. & Капштан, С. А. (2014). Особливості визначення фінансової стійкості підприємств. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка, (42). 191–196.
25. Чепка, В. В. & Матяш, О. К. (2017). Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Економіка і суспільство, (12), 649–655.